

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยที่ ๔ บทพากย์เอราวัณ

เรื่อง เปิดม่านกุญชร

ย่อบรรยายความวิจิตรผ่านผังมโนทัศน์

ครูผู้สอน ครูธีรสุด ฉำทรัพย์

เปิดม่านกุญชร
ย้อนรอยความวิจิตรผ่านผังมโนทัศน์

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. สรุปประเด็นสำคัญจากบทพากย์เอราวัณได้
๒. เขียนแผนผังมโนทัศน์จากบทพากย์เอราวัณได้
๓. สะท้อนประโยชน์ของบทพากย์เอราวัณได้

คำถามชวนคิด

ภาพนี้นักเรียนคิดว่าคืออะไร

มีความเกี่ยวข้องกับ

กับเรื่องที่จะเรียนหรือไม่

คำถามชวนคิด

การแสดงที่เห็นเรียกว่าอะไร
และนักเรียนได้ยินเสียงบรรยาย
ประกอบหรือไม่
และเสียงนั้นเรียกว่าอะไร?”

บทพากย์เอราวัณ

ประชุมคำพากย์รามเกียรติ์เป็นบทสำหรับพากย์หนังหรือหนังใหญ่ ซึ่งเป็นมหรสพสำคัญอย่างหนึ่งของไทยมาแต่โบราณ เรื่องนี้แต่งเป็น กาพย์ฉับ ๑๖ กาพย์ยานี ๑๑

- ที่มาและผู้ประพันธ์ บทพากย์เอราวัณเป็นส่วนหนึ่งของ **บทละครเรื่องรามเกียรติ์** และเป็นพระราชนิพนธ์ ใน พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒)

บทพากย์เอราวัณ

บทพากย์เอราวัณเป็นบทบรรยายเหตุการณ์ขณะที่พระลักษมณ์ และ
ไพร่พลวานร เพ่งดูเทวดาอย่างเพลิดเพลिन ทำให้ถูกอินทรีชิตแผลงศรใส่
ซึ่งเกิดจากการลุ่มหลงในรูป รส กลิ่น เสียง นำมาซึ่งความประมาท

บทพากย์เอราวัณนี้บรรยายถึงความยิ่งใหญ่ของกระบวนทัพ
ของอินทรีชิตซึ่งแปลงตัวเป็นพระอินทร์ ช้างเอราวัณและ
เหล่าเทวดา

บทพากย์เอราวัณ

บทพากย์เอราวัณใช้สำหรับ ผู้พากย์ ในการแสดง โขน
(มีลักษณะการประพันธ์ด้วย กาพย์ฉับ ๑๖ ที่มีความไพเราะและกระชับ)

บทพากย์เอราวัณ เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (ร.๒)

พระนามเดิมว่า “ฉิม” เป็นพระราชโอรสลำดับที่ ๔

ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (ร.๑)

ทรงพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๑๐

เสด็จขึ้นครองราชย์ใน พ.ศ. ๒๓๕๒ เสด็จสวรรคตเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๗

รวมเวลาครองสิริราชสมบัติเป็นเวลา ๑๕ ปี

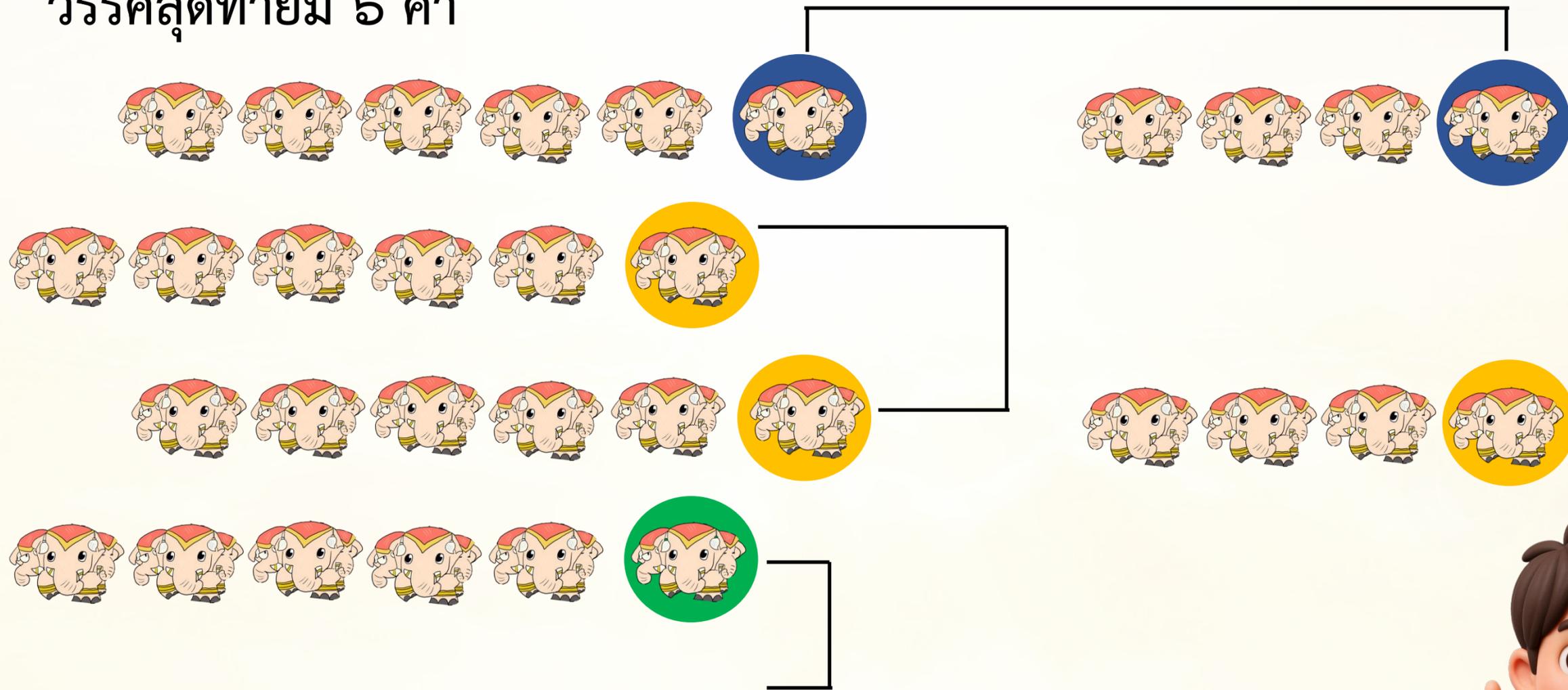

ลักษณะของบทพากย์เอราวัณ

บทพากย์เอราวัณ แต่งด้วยกาพย์ฉบัง ๑๖
คือ ๑ บท มี ๑๖ คำ แบ่งออกเป็น ๓ วรรค
วรรคแรกมีจำนวน ๖ คำ วรรคที่ ๒ มี ๔ คำ
และวรรคสุดท้ายมี ๖ คำ

บทพากย์เอราวัณ แต่งด้วยกาพย์ฉบัง ๑๖ คือ ๑ บท มี ๑๖ คำ
แบ่งออกเป็น ๓ วรรค วรรคแรกมีจำนวน ๖ คำ วรรคที่ ๒ มี ๔ คำ และ
วรรคสุดท้ายมี ๖ คำ

ที่มาของภาพ ได้รับการอนุญาตจากเพจ : ภาษาไทยไม่จู้กเดียว

เนื้อหาบทพากย์เอราวัณ

บทพากย์เอราวัณ มีเนื้อหามาจากเรื่อง รามเกียรติ์ ตอน คีทอินทรชิต กล่าวถึง อินทรชิตแปลงกายเป็นพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ เสด็จมายัง สนามรบ พระลักษมณ์พร้อมด้วยกองทัพลิงต่างคิดว่าเป็นกองทัพของ พระอินทร์ หลงเพลินดูไม่ทันระว่างองค์ จึงถูกศรพรหมมาศ ของพระอินทร์แปลงสลับไปตามกัน

เนื้อหาบทพากย์เอราวัณ

ฝ่ายพระรามได้เสด็จออกจากพลับพลา มาตามหาพระลักษมณ์
เห็นพระลักษมณ์สลบอยู่ คิดว่าพระลักษมณ์ตายด้วยพิษศรพรหมมาศ
ก็ร้องให้คร่ำครวญคิดถึงพระลักษมณ์จนสลบไป

ความโดดเด่นของบทพากย์เอราวัณ อยู่ตรงที่
การพรรณนาถึงช้างเอราวัณอย่างพิสดาร ทำให้ผู้อ่าน
เห็นถึงภาพความยิ่งใหญ่ สมเกียรติยศของพระอินทร์

ที่มา : หนังสือสมุดข่อย โครงการสืบสานมรดกวรรณกรรมไทย

ลงมือทำ จดจำได้

ให้นักเรียนทำผังมโนทัศน์ (Mind Map) หรือ ตารางสรุป สั้น ๆ
ในคู่ของตนเอง โดยมีหัวข้อหลักคือ "ภูมิหลังบทพากย์เอราวัณ"
และหัวข้อย่อย ๓ ส่วน คือ

- ใครแต่ง/มาจากเรื่องอะไร
- ลักษณะของ "บทพากย์" คืออะไร/ใช้เพื่ออะไร
- เนื้อเรื่อง โดยสังเขป

“ลักษณะของช้างเอราวัณ”

ช้างเอราวัณ

เอราวัณเป็นชื่อช้างทรงของพระอินทร์ เนื่องจากเป็นสัตว์ในจินตนาการของกวี จึงมีลักษณะพิเศษต่างกับช้างโดยทั่วไป ในพระบรมราชาธิบายของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่องช้าง ทรงอธิบายว่าตามตำนานโบราณของไทย บอกไว้แต่เพียงว่าช้างเอราวัณ มีกายสีขาวและมีเศียร ๓๓ เศียร แต่ในวรรณคดีบางเรื่อง เช่น ไตรภูมิพระร่วงตอนพรรณนาสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และรามเกียรติ์ตอนพระอินทร์เสด็จลงมาสร้างเมืองอยุธยา มีบทพรรณนารายละเอียดของช้างเอราวัณไว้อย่างพิสดารว่า เศียรหนึ่งมี ๗ งา งามหนึ่งมี ๗ สระ สระหนึ่ง มีกอบัว ๗ กอ กอหนึ่งมีดอกบัว ๗ ดอก ดอกหนึ่งมี ๗ กลีบ กลีบหนึ่งมีนางฟ้ารายรำอยู่ ๗ องค์ แต่ละองค์มีบริวารเป็นหญิงงาม ๗ นาง ตัวเลขนี้ทำให้มีผู้คิดตั้งใจทยให้เด็ก ๆ ลองค้นหาคำตอบ เช่น นับนางฟ้าได้สามล้านแปดแสนแปดหมื่นสองพันสี่ร้อยสิบเจ็ดองค์ เป็นต้น จำนวนมหาศาลนี้เป็นเพียงการสมมุติให้เกิดจินตภาพความอลังการของช้างเอราวัณซึ่งเป็นเทพพาหนะ

ตามเรื่องในไตรภูมิพระร่วง เอราวัณเป็นเทพบุตรชื่อไวยราวัณ เมื่อพระอินทร์จะเสด็จที่ใด ไวยราวัณก็จะเนรมิตตนเป็นช้างเผือกใหญ่เพื่อเป็นพาหนะของพระอินทร์ ในเรื่องรามเกียรติ์ ช้างเอราวัณหรือไวยราฟปรากฏในตอนศึกอินทรชิต ซึ่งบรรยายเหตุการณ์ตอนที่อินทรชิต โอรสของทศกัณฐ์ยกทัพไปรบกับพระราม อินทรชิตแปลงกายเป็นพระอินทร์ แล้วให้เสนายักษ์ชื่อการุณราชแปลงกายเป็นช้างเอราวัณ บทละครเรื่องรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชพรรณนาลักษณะของช้างเอราวัณว่ามีกายสูงใหญ่ สีขาวดั่งเงินยวง และมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

สามสิบสามเศียรลงการ

เศียรหนึ่งเจ็ดงาฆงอน

งามหนึ่งเจ็ดสระโกสุม

สระหนึ่งมีปทุมเกสร

เจ็ดกอบูก้านอรชร

กอหนึ่งบานสลอนเจ็ดหมก

ใบความรู้ที่ ๑ เปิดม่านกุญชร ย้อนรอยความวิจิตรผ่านผังมโนทัศน์

คำสั่ง ให้นักเรียนสรุปความรู้เป็นผังมโนทัศน์ออกมาเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ใครแต่ง/มาจากเรื่องอะไร
๒. ลักษณะของ "บทพากย์" คืออะไร/ใช้เพื่ออะไร
๓. เนื้อเรื่อง โดยสังเขป

ใบงานที่ ๑ เปิดม่านกฤษร ย้อนรอยความวิจิตรผ่านผังมโนทัศน์

ช่วง

คำไหน...ใช้ถูก

ธวัจน์

ธวัช

น. ธง. (ส. ธวัช; ป. ธช).

บทเรียนครั้งที่ต่อไป

เรื่อง สืบทราบ

ภาพยนตร์ฉบับ ๑๖ (๑)

ดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. Power point สืบทราบ ภาพยนตร์ฉบับ ๑๖ (๑)
๒. ใบงานที่ ๒ สืบทราบ ภาพยนตร์ฉบับ ๑๖ (๑)
๓. ใบความรู้ที่ ๒ สืบทราบ ภาพยนตร์ฉบับ ๑๖ (๑)
๔. สมุดรายวิชาภาษาไทย

ดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่ www.dltv.ac.th